

Visn. Lviv. Univ., Ser. Zhurn. 2025: 56; 250–263 • DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2025.56.13278>

УДК [070.1+80]-057.4(477+100)»19/20»В.Шкляр:001

НАУКОВА ВІЗІЯ ПРОФЕСОРА ВОЛОДИМИРА ШКЛЯРА

Мар'ян Житарюк

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львів, Україна
e-mail: maryan.zhytaryuk@lnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-5690-5701>*

У статті йдеться про наукову візію відомого українського вченого, теоретика журналістики, доктора філологічних наук, професора Володимира Івановича Шкляра, його науковий доробок та наукову діяльність. Застосовано наукові методи інформаційного пошуку, наукової систематизації зібраного матеріалу, узагальнення та концептуалізації. Подано перелік видань авторства і співавторства Володимира Івановича, переліки дисертацій, де проф. В. Шкляр був науковим керівником (кандидатські дослідження), науковим консультантом (докторські), офіційним опонентом, наведено основні наукові біографічні дані.

Ключові слова: професор Володимир Шкляр, теорія журналістики, міжнародна журналістика, українська журналістика, науковий керівник, науковий консультант.

Постановка проблеми

12 вересня 2024 р. відійшов у засвіти доктор філологічних наук, професор Володимир Іванович Шкляр. Це непоправна втрата для десятків докторів і кандидатів наук, яким Володимир Іванович допомагав як формальний і науковий керівник, і як колега, який щось підказував (ідею, концепцію, поетику наукових робіт) тим, у кого були інші наукові керівники, перечитав десятки дисертацій, написав десятки відгуків як офіційний опонент, виступав, ставив питання, полемізував на десятках захистах дисертацій, рецензент багатьох наукових праць. Без Володимира Івановича частина теперішніх науковців-журналістикознавців не закінчила б своїх наукових робіт, а частина – і не розпочала б шлях дослідника, викладача.

Радий, що доля звела з Володимиром Івановичем і мене. Це було у грудні 1996 р., коли Олександр Гнатович Мукомела, завідувач кафедри міжнародної журналістики Інституту журналістики Київського університету імені Тараса Шевченка, познайомив із професором своєї кафедри В. І. Шклярем. Тоді я приїхав до Києва з першим варіантом своєї кандидатської дисертації. Ця зустріч не була проста. З уст проф. В. Шкляра почув питання не тільки про структуру і наповнення дисертації, а й про інше: чому йому або О. Мукомелі не зателефонував мій науковий керівник, проф. Й. Лось, де відгук наукового керівника? Повіз дисертацію до Києва без відома

наукового керівника, який схилився до думки, щоб захищати роботу у Львові... Але швидко порозумілися з Володимиром Івановичем, і він одразу почав допомагати – говорити про те, як роботу поліпшити, довести до готовності, пропонувати офіційних опонентів...

Завдяки подальшій співпраці з кафедрою О. Мукомели і В. Шкляра, вже в червні 1997 р. відбувся успішний захист моєї кандидатської, а далі був обмін студентами і викладачами спеціалізації “Міжнародна журналістика” (львів’яни жили і навчалися/навчали в Києві, а кияни – у Львові), стажування у Києві (ІЖ) та Кальмарі (Швеція, FOJO)¹, докторантура в ІЖ КНУ ім. Т. Шевченка, написання докторської дисертації (науковий консультант – проф. В. Шкляр), видання докторської монографії (2008 р.), успішний, хоч і непростий, захист у 2009 р.

Навіть після захисту, через роки, Володимир Іванович регулярно цікавився моїми науковими і особистими досягненнями, переказував вітання колегам зі Львова, підтримував, допомагав морально, іноді полемізував. Для мене, як і багатьох колег зі Львова, Києва та більшості міст України, проф. В. Шкляр став вічним науковим консультантом, іноді – й науковим батьком.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Проф. В. Шкляр – блискучий викладач, гарний товариш, колега, автор концептуальних наукових праць, у т. ч. монографій, посібників, підручників, член кількох спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата і доктора наук.

Поки людина живе і працює, про неї практично не пишуть, хіба говорять. Але професор О. К. Мелешенко ще у 2007 р. у відновленому виданні «Українська журналістика в контексті світової» опублікував історію кафедри міжнародної журналістики ІЖ КНУ, де в науково-публіцистичному стилі розповів і про Володимира Івановича². До слова, в телефонній розмові Олександр Костянтинівич вказав на численні помилки, які мали місце в біографічній довідці на сайті Віртуального музею Інституту журналістики 14 лютого 2019 р., де опубліковано прижиттєву енциклопедичну статтю І. М. Забіяки «Шкляр Володимир Іванович»³, в якій, окрім біографічних відомостей, вдало підсумовано наукове значення проф. В. Шкляра: «...провідний дослідник в галузі теорії і практики вітчизняних і світових ЗМІ»⁴.

Після смерті проф. В. Шкляра одразу з’явилися перші публікації, в яких коротко подано, часто повторено, його життєвий, творчий і науковий шлях. Це повідомлення в «Детекторі Медіа» Данила Головатого «Помер ексдекан відділення журналістики Володимир Шкляр»⁵, на сторінці Навчально-наукового Інституту журналістики

¹ Завдяки підтримці заступника директора ІЖ з міжнародних зв’язків, завідувача кафедри міжнародної журналістики Т. І. Петріва.

² Мелешенко, О. К. Від кафедри історії журналістики до кафедри міжнародної журналістики: шлях довжиною у 54 роки. Українська журналістика в контексті світової: зб. наук. праць зі спеціальності «Журналістика» / за ред. проф. Мелешенка О. К. К., 2007, вип. 1 (6), с. 6–66.

³ Забіяка, І. М. (2019, 19.02), Шкляр Володимир Іванович. *Віртуальний музей Інституту журналістики*. <http://labs.journ.univ.kiev.ua/spring2017/shklyar-volodymyr-ivanovych/>

⁴ Там само.

⁵ Головатий, Д. (2024, 12.09), Помер ексдекан відділення журналістики Володимир Шкляр. *Детектор Медіа*. <https://detector.media/infospace/article/232080/2024-09-12-pomer-eksdekan-viddilennya-zhurnalistyky-volodymyr-shklyar/>

КНУ імені Тараса Шевченка «Володимир Іванович Шкляр»⁶ («*Неймовірний педагог й авторитетний кроскордонний експерт – до його думки прислухалися зарубіжні колеги*»), на сайті Національної спілки журналістів України – «Помер відомий журналіст і філолог Володимир Шкляр»⁷. Очевидно, що нові і ґрунтовні публікації про В. І. Шклера ще попереду.

Методологічна основа дослідження

У цій статті застосовано наукові методи інформаційного пошуку (пошук документів, тексту), наукової систематизації зібраного матеріалу (формування переліків книг, захищених дисертацій, офіційного опонування), узагальнення (фіксація загальних ознак наукової візії проф. В. Шклера як передумови значення його постаті в теорії і практиці української журналістики) та концептуалізації (визначення значення і місця постаті проф. В. Шклера в науці).

Виклад основного матеріалу дослідження

Основні біографічні дані. Народився В. Шкляр 17.11.1945 р. у м. Погребище на Вінниччині. У 1968 р. закінчив філологічний факультет Одеського державного університету. 1968-1973 рр. – редактор районної газети «Прапор перемоги» у м. Калинівка Вінницької обл. Під керівництвом молодого редактора В. Шклера у 1972 р. газета стала переможцем Всесоюзного конкурсу культури видання. Отримала премію імені Марії Ульянової та була нагороджена автомобілем ЛУАЗ⁸.

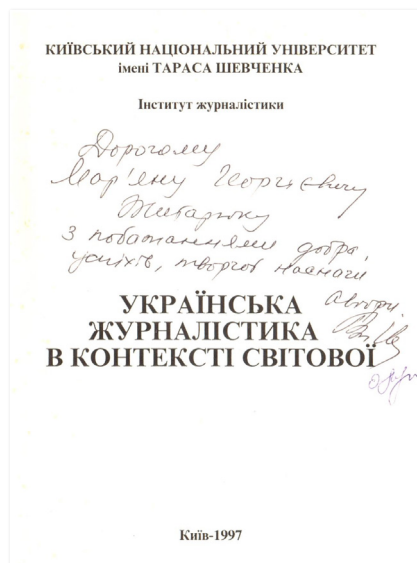
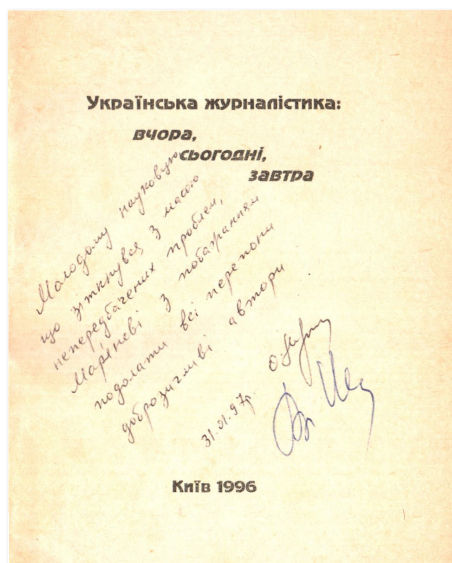
З 1973 р. по 1981 р. – викладач, доцент відділення журналістики Одеської Вищої партійної школи. 1979 р. захистив кандидатську дисертацію «Проблеми стихотворной публицистики: специфика, жанры, мастерство». У 1981-1985 рр. працював доцентом, заступником декана, деканом філологічного факультету Одеського державного університету. 1985 р. переїзд до Києва і праця доцентом, деканом відділення журналістики Київського інституту політології і соціального управління (по 1990 р.). 30.03.1989 р. – успішний захист докторської дисертації «Публіцистика й художня література: проблеми продуктивно-творчої інтеграції». У 1990-1991 рр. – перший проректор Одеського інституту політології і соціального управління. З 1991 р. – в Інституті журналістики Київського університету імені Тараса Шевченка: професор кафедри періодичної преси (1991), професор кафедри журналістської майстерності (1992-1994 рр.), виконувач обов'язків завідувача кафедри журналістської майстерності (1994-1996 рр.), професор кафедри міжнародної журналістики (1996-1999 рр., 2003-2009 рр.), завідувач кафедри міжнародної журналістики (1999-2002 рр.). У період завідування започаткував серію наукових видань: «Українська журналістика: вчора, сьогодні, завтра» (1996-1998 рр., 3 випуски), «Українська журналістика в контексті світової» (1997–2001 рр., 5 випусків, поновлений у 2007 р., 3 випуски), «Публіцистика і політика» (2000, 2001, 2002 рр., 3 випуски)⁹.

⁶ Навчально-науковий Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка (2024, 12.09). Володимир Іванович Шкляр. <http://journ.knu.ua/4944-2/>

⁷ Інформаційна служба НСЖУ (2024, 13.09). Помер відомий журналіст і філолог Володимир Шкляр. <https://nsju.org/novini/pomer-vidomyj-zhurnalyst-i-filolog-volodymyr-shklyar/>

⁸ Мелешенко О. К. Від кафедри історії журналістики до кафедри міжнародної журналістики: шлях довжиною у 54 роки...

⁹ У мене збереглися деякі видання з автографами автора (на фото далі).

Період завідування кафедрою міжнародної журналістики Володимир Іванович згадує з захопленням: «Чесно скажу, вдалося “сколотити” гарну кафедру: це і перший історик української журналістики ХХ ст. доцент (давно уже неофіційно визнаний професор) Олександр Мукомела, доктор політичних наук, професор Анатолій Чічановський, доктор філологічних наук Олександр Мелешенко, кандидати філологічних наук, доценти Тарас Петрів, Ігор Слісаренко, Віта Гоян та ін. Особлива для мене гордість – це підготовлені мною за цей час в Інституті кандидати філологічних наук Майя Леськова, Валентин Бадрак, Олег Романчук, Людмила Мукомела, Діана Дуцик, Ольга Гресько, Олеся Яхно, доктор філологічних наук із університету ім. А. Міцкевича (Польща) Войцех Цісак, доктор політичних наук Олена Гриценко (мій багаторазовий співавтор монографій і підручників). А скільки разів був офіційним опонентом по захисту дисертацій різних рівнів – важко перерахувати. І не тільки в Україні, а й у Молдові, Білорусі, Росії, Польщі. <...> ...в цей же університет (Познанський у Польщі. – О. М.) неодноразово запрошувався для читання лекцій з теорії журналістики, комунікативної політології, теорії і методики журналістської творчості...»¹⁰

Проф. О. К. Мелешенко згадує, що з ініціативи професорів В. І. Шкляра та А. А. Чічановського на кафедрі розпочато випуск «Бібліотечки журналіста-міжнародника». Випущено такі брошури: Шкляр В. І. Мас-медіа і виклики нового століття. К.: Грамота, 2003; Чічановський А. А. Новина в міжнародній журналістиці. К.: Грамота, 2003; Петрів Т. І. Мас-медіа в євроінтеграційних процесах. К.: Грамота, 2003; Мелешенко О. К., Чічановський А. А., Шкляр В. І. Інформація, інформаційний: Словник термінів і понять для журналістів і політологів. К.: Грамота, 2007.

¹⁰ Мелешенко, О. К. Від кафедри історії журналістики до кафедри міжнародної журналістики: шлях довжиною у 54 роки...

З 2006 р. проф. В. І. Шкляр співпрацював з Інститутом (згодом – факультетом) філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. В останній період життя і до смерті (12.09.2024 р.) – професор кафедри журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю ВДПУ.

Викладав навчальні курси: «Теорія і методика журналістської творчості», «Проблематика ЗМІ», «Політика, преса, влада» та ін. Чи не основними напрямками наукової роботи були: теорія і практика масової комунікації, поетика журналістики, проблеми впливу масової комунікації на геополітичні процеси. Також В. Шкляр чимало зусиль доклав у підготовці українських журналістів-міжнародників, становленні міжнародної журналістики нашої країни, зокрема, консультував колег з факультету журналістики ЛНУ ім. І. Франка під час розроблення ОПП «Міжнародна журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (березень 2024 р.).

Почесний доктор Київського міжнародного університету Володимир Шкляр, окрім започаткованих серій видань на кафедрі міжнародної журналістики в ІЖ КНУ, був членом редколегій низки інших наукових видань: «Вісник Київського університету. Серія журналістика», «Вісник Львівського університету. Серія журналістика», «Наукові записки Інституту журналістики»), журналів «Журналіст України», «Пам'ять століть», «Універсум», альманаху «Святий Володимир». Також В. І. Шкляр працював у першому складі експертної ради ВАК України з філологічних наук і мистецтвознавства, членом спеціалізованих вчених рад Інституту журналістики, Інституту філології Київського національного університету ім. Т. Шевченка.

Авторський науковий доробок професора В. Шклара більш ніж значний: майже 20 окремих видань та понад 200 наукових статей, а його індекс у Гугл Академії два місяці після смерті – 15 пунктів¹¹. Зокрема, покоління журналістів в Україні виросло на таких підручниках, посібниках, монографіях, тезах лекцій авторства і співавторства В. Шклара¹²:

Чічановський А., Шкляр В. Політика, преса, влада. К., 1993.

Чічановський А. А., Шкляр В. І. Політика, преса, влада. Київ-Москва: Слов'янський діалог, 1993.

Чічановський А. А., Шкляр В. І. Світ інформації: особистість, суспільство, держава. Київ-Москва: Слов'янський діалог, 1995.

Шкляр В. Журналістська майстерність: поетика журналістського твору: Конспект лекцій для студентів Інституту журналістики. К.: Інститут журналістики КНУ, 1995. 68 с.

Шкляр В. І. Основи журналістики. К., 1996. 134 с.

Вартанов Г., Шкляр В. Основи теорії журналістики: конспект лекцій. Київ: МІЛП, 1996.

Вартанов Г., Шкляр В. Основи журналістики. Київ: Ін-т журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 1997.

Шкляр В. І. Теорія і методика журналістської творчості. К.: Либідь, 1999. 243 с.

¹¹ Шкляр Володимир Іванович (2024,08.12). <https://scholar.google.com/citations?user=nJnrRoAAAAJ&hl=uk>

¹² Подаємо за хронологією видань.

Шкляр В. Теорія і методика журналістської творчості: конспект лекцій. К.: МІЛП, 1999.

Гриценко О., Кривошея Г., Шкляр В. Основи теорії журналістської діяльності: Навчальний посібник. К.: Інститут лінгвістики і права, 2000. 206 с.

Гриценко О. М., Шкляр В. І. Преса і політика: проблеми, концепції, досвід: Монографія. К.: Ін-т журналістики Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, вид-во «Нора-Друк», 2000. 70 с.

Гриценко О. М., Шкляр В. І. Основи теорії міжнародної журналістики: Підручник. К.: ВПЦ «Київський університет», 2002. 304 с.

Шкляр В. І. Мас-медіа і виклики нового століття. К.: Грамота, 2003.

Шкляр, В. Вектори часу. *Україна на шляху до Європи* / упоряд.: В. І. Шкляр, А. В. Юричко. К.: Етнос, 2006. С. 226-264.

Мелешенко О. К., Чічановський А. А., Шкляр В. І. Інформація, інформаційний: Словник термінів і понять для журналістів і політологів. К.: Грамота, 2007. 72 с.

Вражає перелік імен авторів дисертацій, до яких причетний проф. В. Шкляр. Під час написання статті зіткнувся з проблемою відсутності вичерпних списків здобувачів кандидатського наукового ступеня, які вдало захистили свої дисертації під керівництвом Володимира Івановича, докторів наук, в яких проф. В. Шкляр був науковим консультантом, захищених дисертацій, де В. І. Шкляр був офіційним опонентом. У ті часи ще не було цифровізації... Проте завдяки відомостям з електронного ресурсу «Академічні тексти України»¹³ вдалося відтворити картину приблизно за останні два десятиліття. Водночас прошу вибачення у тих, кого не згадав, і пропону доповнити підготовлений перелік.

В. І. Шкляр – науковий керівник (кандидатські дисертації)¹⁴

Бадрак Валентин Володимирович. Фактори ефективності впливу друкованих ЗМІ (преси) на електорат. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0400U000620.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 03-03-2000. Спеціалізована вчена рада Д.26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0400U000620>

Воронова Мальвіна Юріївна. Сучасна українська портретистика: жанрова диференціація і поетика. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0406U004134.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 09-10-2006. Спеціалізована вчена рада Д.26.001.34 <https://uacademic.info/ua/document/0406U004134>

Гресько Ольга Вікторівна. Міжнародна журналістика в контексті глобальних суспільних трансформацій. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0405U000591.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 14-02-2005. Спеціалізована вчена рада Д.26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0405U000591>

Дуцик Діана Ростиславівна. Роль засобів масової інформації у забезпеченні політичних прав та свобод громадян у демократичному суспільстві. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0404U000677.pdf](#). Спе-

¹³ Академічні тексти України (1999-2024). URL: <https://uacademic.info/>

¹⁴ Подано за алфавітом.

ціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 10-02-2004. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0404U000677>

Заславська Ольга Олександрівна. Засоби масової інформації як інструмент моделювання політичної свідомості у виборчій кампанії (на матеріалах президентських і парламентських виборів 2004-2006 рр.). Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0408U001093.pdf](#). Спеціальність 23.00.03 – Політична культура та ідеологія. Дата захисту 11-03-2008. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.36. <https://uacademic.info/ua/document/0408U001093>

Малий Михайло Володимирович. Міжнародний відділ новин на телебаченні: організаційний, жанрово-творчий і технологічний потенціал. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0405U001558.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 11-04-2005. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0405U001558>

Мукомела Людмила Аркадіївна. Комунікативно-економічна конкуренція та концентрація як фактори ефективної діяльності друкованих ЗМІ (з досвіду сучасної преси ФРН). Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0401U003274.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 12-10-2001. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0401U003274>

Носова Богдана Миколаївна. Мас-медійне забезпечення політичних орієнтирів України в контексті євроатлантичної інтеграції. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0408U004862.pdf](#). Спеціальність 27.00.04 – Теорія та історія журналістики. Дата захисту 10-11-2008. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.33. <https://uacademic.info/ua/document/0408U004862>

Романчук Олег Костянтинович. Історична публіцистика як складова системи державотворення та самоорганізації громадянського суспільства в Україні. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0401U001229.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 23.04-2001. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0401U001229>

Сухомлин Ольга Юріївна. Толерантність як орієнтир професійної діяльності журналіста в українській пресі мультикультурного суспільства. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0409U005110.pdf](#). Спеціальність 27.00.04 – Теорія та історія журналістики. Дата захисту 12-10-2009. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.33. <https://uacademic.info/ua/document/0409U005110>

Шальман Тетяна Михайлівна. Жанрові діалогічні форми сучасного українського телебачення. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0407U002571.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 12-06-2007. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0407U002571>

Юричко Андрій Васильович. Інформаційні маніпуляції у повідомленнях світової періодичної преси в контексті інформаційної безпеки України: стан та шляхи протидії. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0407U004266.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 08-10-2007. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0407U004266>

Яхно Олеся Михайлівна. Україна в сучасному геополітичному просторі (політико-медійний аспект). Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0406U003733.pdf](#). Спеціальність 23.00.03 – Політична культура та ідеологія. Дата захисту 12-09-2006. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.36. <https://uacademic.info/ua/document/0406U003733>

В. І. Шкляр – науковий консультант (докторські дисертації)

Гриценко Олена Миколаївна. Мас-медіа в процесах демократичних трансформацій українського суспільства (Політико-культурологічний аспект). Дисертація на здобуття ступеня доктора наук. Спеціальність 23.00.03 – політична культура та ідеологія. Дата захисту – 13.10.2003. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://studfile.net/preview/7845284/>; <https://irbis-nbuv.gov.ua/aref/20081124020686>

Житарюк Мар'ян Георгійович. Українська журналістика як соціокультурна модель: генезис, домінанти у світовому інформаційному контексті. Дисертація на здобуття ступеня доктора наук. [Облікова картка дисертації 0509U000334.pdf](#). Спеціальність 27.00.04 – Теорія та історія журналістики. Дата захисту 30-05-2009. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0509U000334>

Проскуріна Олена Олександрівна. Сучасна політична культура України в умовах глобалізації інформаційного суспільства. Дисертація на здобуття ступеня доктора наук. [Облікова картка дисертації 0509U000569.pdf](#). Спеціальність 23.00.03 – Політична культура та ідеологія. Дата захисту 06-10-2009. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.36. <https://uacademic.info/ua/document/0509U000569>

Цісак Войцех. Трансформація преси в Польщі і Україні в контексті суспільних змін (1989-1999 рр.). Дисертація на здобуття ступеня доктора наук. [Облікова картка дисертації 0501U000092.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 28.02-2001. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0501U000092>

Професор В. І. Шкляр – офіційний опонент кандидатських дисертацій

Алі Мабхут Саад Мулкат. Роль центральної преси Ємену в інформаційному забезпеченні громадсько-політичних перетворень суспільства: проблеми та перспективи (1994-2000 рр.). Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0403U000468.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 21-01-2003. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0403U000468>

Гандзюк Віталій Олександрович. Часописи Поділля періоду національно-визвольних змагань (1917-1920 рр.) у відстоюванні ідей державності. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0408U005599.pdf](#). Спеціальність 27.00.04 – Теорія та історія журналістики. Дата захисту 08-12-2008. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.33. <https://uacademic.info/ua/document/0408U005599>

Гвоздєв Володимир Миколайович. Проблема й поняття свободи преси: сутність, зміст, структура. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0404U001678.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 09.04-2004. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0404U001678>

Городенко Леся Михайлівна. Засоби масової комунікації у контексті громадської думки: формування, функціонування, жанрові прийоми. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0404U000036.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 09-12-2003. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0404U000036>

Залізняка Юрій Богданович. Етичний інтелектуалізм у публіцистиці Івана Дзюби і Вацлава Гавела. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0407U001336.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 14.03-2007. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0407U001336>

Золяк Вікторія Василівна. Функціональні характеристики контентної конвергенції засобів масової комунікації. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0409U002618.pdf](#). Спеціальність 27.00.06 – Прикладні соціально-комунікаційні технології. Дата захисту 19-05-2009. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0409U002618>

Кирилова Оксана Вікторівна. Концепція персонального журналізму у пресі Сполучених Штатів Америки (історія формування та сучасний аспект проблеми). Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0405U000382.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 10-01-2005. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0405U000382>

Куранова Світлана Іванівна. Соціальні та когнітивні особливості замітки в українській періодиці початку ХХІ ст. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0410U001507.pdf](#). Спеціальність 27.00.01 – Теорія та історія соціальних комунікацій. Дата захисту 22.02-2010. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0410U001507>

Левкова Оксана Вікторівна. Сучасна політична публіцистика та динаміка світоглядних орієнтацій людини (за матеріалами українських, російських та білоруських публіцистів). Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0408U005601.pdf](#). Спеціальність 27.00.04 – Теорія та історія журналістики. Дата захисту 08-12-2008. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.33. <https://uacademic.info/ua/document/0408U005601>

Лильо Тарас Ярославович. Глобалізація комунікаційного простору і процеси національної ідентифікації у посткомуністичному світі. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0401U002698.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 08-10-2001. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0401U002698>

Мальцева Віта Володимирівна. Економічна проблематика на сторінках преси ФРН (1996-2001 рр.). Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0404U001677.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 07-04-2004. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0404U001677>

Масімова Лариса Гагівна. Концепція людини та світу у публіцистичній і художній творчості Умберто Еко. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0408U003963.pdf](#). Спеціальність 27.00.04 – Теорія та історія журналістики. Дата захисту 08-09-2008. Спеціалізована вчена рада Д.26.001.33. <https://uacademic.info/ua/document/0408U003963>

Наджос Андрій Іванович. Інформаційні стратегії впливу американської преси на соціально-політичний процес в Україні. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0402U001284.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 08-04-2002. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0402U001284>

Нестеряк Юрій Васильович. Інформаційно-технологічний і творчий потенціал агенційної журналістики (вітчизняний і світовий досвід). Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0405U004139.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 17-10-2005. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0405U004139>

Онуфрив Соломія Тарасівна. Політичний дискурс ЗМІ України у світовому інформаційному просторі. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0405U001250.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 15-03-2005. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0405U001250>

Порфімович Ольга Леонідівна. Проблеми координації діяльності засобів масової інформації та правоохоронних органів України (за матеріалами української преси періоду незалежності). Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0400U002895.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 23.10-2000. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0400U002895>

Садівничий Володимир Олексійович. Публіцистично-художня діяльність Миколи Данька в контексті національного інформаційного простору 60-80-х років ХХ століття. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0409U000499.pdf](#). Спеціальність 27.00.04 – Теорія та історія журналістики. Дата захисту 22-01-2008. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.33. <https://uacademic.info/ua/document/0409U000499>

Теребус Оксана Леонідівна. Публіцистика Дмитра Павличка: мотиви, жанри, контекст. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0406U004135.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 10-10-2006. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0406U004135>

Хоменко Тетяна Миколаївна. Трансформація жанру проповіді у сучасній україномовній публіцистиці (Євген Сверстюк, Мирослав Маринович – Україна, Іван Ортинський – Німеччина). Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0401U003275.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 12-10-2001. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0401U003275>

Хомінський Сергій Йосипович. Взаємозв'язок релігійної та екологічної проблематики в системі соціальних комунікацій (на матеріалі природоохоронної, релігійно-навчочі і релігійної преси). Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0409U002870.pdf](#). Спеціальність 27.00.01 – Теорія та історія соціальних комунікацій. Дата захисту 15.06-2009. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0409U002870>

Шаповаленко Надія Миколаївна. Форми синтезу ідейно-публіцистичного та образно-художнього начал у творах Івана Багряного. Дисертація на здобуття

ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0407U002570.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 12.06-2007. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0407U002570>

[Ширченко Ярослава Іванівна](#). Журналістська етика: проблеми і концепції (світовий та вітчизняний досвід). Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0409U000487.pdf](#). Спеціальність 27.00.01 – Теорія та історія соціальних комунікацій. Дата захисту 12-01-2009. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0409U000487>

[Щербакова Олена Анатоліївна](#). проблема формування національної еліти України крізь призму преси 90-х років. Дисертація на здобуття ступеня кандидата наук. [Облікова картка дисертації 0499U002884.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 19.10-1999. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0499U002884>

Професор В. І. Шкляр – офіційний опонент докторських дисертацій

[Безчотнікова Світлана Володимирівна](#). Російська літературна антиутопія межі ХХ-ХХІ століть: динаміка розвитку, вектори модифікацій, типологія. Дисертація на здобуття ступеня доктора наук. [Облікова картка дисертації 0508U000528.pdf](#). Спеціальність 10.01.02 – Російська література. Дата захисту 17-10-2008. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.39. <https://uacademic.info/ua/document/0508U000528>

[Василенко Микита Кімович](#). Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі. Дисертація на здобуття ступеня доктора наук. [Облікова картка дисертації 0507U000496.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 18.09-2007. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0507U000496>

[Галич Валентина Миколаївна](#). Публіцистична творчість Олеся Гончара: історія, поетика, прагматика. Дисертація на здобуття ступеня доктора наук. [Облікова картка дисертації 0505U000032.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 10-01-2005. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0505U000032>

[Гоян Олександр Яремович](#). Комерційна радіожурналістика в Україні: становлення, розвиток, перспектива. Дисертація на здобуття ступеня доктора наук. [Облікова картка дисертації 0507U000217.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 11-04-2007. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0507U000217>

[Квіт Сергій Миронович](#). Дмитро Донцов і «Літературно-Науковий Вісник» («Вісник») на тлі розвитку української літератури і журналістики 20-30-х років. Ідеологічні, естетичні та організаційні принципи. Дисертація на здобуття ступеня доктора наук. [Облікова картка дисертації 0500U000372.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 19-12-2000. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0500U000372>

[Кузнецова Олена Дмитрівна](#). Ціннісно-етичне регулювання журналістської діяльності в Україні. Дисертація на здобуття ступеня доктора наук. [Облікова картка дисертації 0599U000323.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 08-09-1999. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0599U000323>

Орехов Володимир Вікторович. Російська література та імагологічний дискурс у російсько-французькому літературному діалозі першої половини XIX в. Дисертація на здобуття ступеня доктора наук. [Облікова картка дисертації 0508U000149.pdf](#). Спеціальність 10.01.02 – Російська література, 10.01.05 – Порівняльне літературознавство. Дата захисту 14.02-2008. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.39. <https://uacademic.info/ua/document/0508U000149>

Сидоренко Наталія Миколаївна. Українська таборова преса першої половини XX століття: проблеми національно-духовного самоствердження. Дисертація на здобуття ступеня доктора наук. [Облікова картка дисертації 0500U000308.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 24-10-2000. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0500U000308>

Фінклер Юрій Едуардович. Мас-медіа як соціальний інститут: особливості взаємин з владою. Дисертація на здобуття ступеня доктора наук. [Облікова картка дисертації 0504U000192.pdf](#). Спеціальність 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 26.03-2004. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0504U000192>

Чекмишев Олександр Вікторович. Моніторинг ЗМІ в системі соціальних комунікацій: історико-теоретичний та прагматичний аспект. Дисертація на здобуття ступеня доктора наук. [Облікова картка дисертації 0512U000251.pdf](#). Спеціальність 27.00.01 – Теорія та історія соціальних комунікацій. Дата захисту 26.03-2012. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0512U000251>

Шестакова Елеонора Георгіївна. Теоретичні аспекти співвідношення текстів художньої літератури та масової комунікації. Дисертація на здобуття ступеня доктора наук. [Облікова картка дисертації 0506U000455.pdf](#). Спеціальність 10.01.06 – Теорія літератури, 10.01.08 – Журналістика. Дата захисту 23.06-2006. Спеціалізована вчена рада Д 26.001.34. <https://uacademic.info/ua/document/0506U000455>

Результати і перспективи подальших досліджень

Здійснено спробу комплексно осмислити наукові візії теоретика журналістики В. І. Шкляра – його науковий і творчий доробок. На жаль, не все віднайдено, не всіх дисертантів згадано, тому, після доповнень, подані переліки можна буде розширити і вдосконалити.

Висновок

Професор Володимир Шкляр – непересічна і, на жаль, гідно не оцінена постать в українській науці. Бракує інформації в мережі, державних нагород тощо. Водночас ті, хто працював з Володимиром Івановичем, знав його, пам'ятатимуть його лідерство, неординарність, компетентність, безкомпромісність, глибокодумність, лаконічність, підтримку, людяність, добре слово і цінні поради.

Подяки

Хочу висловити подяку синові Володимира Івановича – Сергієві Володимировичу Шкляреві, колишнім працівникам кафедри міжнародної журналістики ІЖ КНУ ім. Т. Шевченка – Олені Миколаївні Гриценко, Олександрові Костянтиновичу Мелещенко, Ользі Вікторівні Гресько – за підтримку ідеї підготувати цю статтю, допомогу у зборі фактологічного матеріалу; працівникам вебресурсу «Академічні тексти України» – за систематизацію дисертаційного фонду, зокрема тих наукових робіт, у керівництві, консультуванні, офіційному опонуванні яких був задіяний професор В. І. Шкляр.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Академічні тексти України* (1999-2024). URL: <https://uacademic.info/>
2. Головатий, Д. (2024, 12.09). Помер ексдекан відділення журналістики Володимир Шкляр. *Детектор Медіа*. URL: <https://detector.media/infospace/article/232080/2024-09-12-pomer-eksdekan-viddilennya-zhurnalistyky-volodymyr-shklyar/>
3. Забіяка, І. М. (2019, 19.02). Шкляр Володимир Іванович. *Віртуальний музей Інституту журналістики*. URL: <http://labs.journ.univ.kiev.ua/spring2017/shklyar-volodymyr-ivanovych/>
4. *Інформаційна служба НСЖУ* (2024, 13.09). Помер відомий журналіст і філолог Володимир Шкляр. URL: <https://nsju.org/novini/pomer-vidomyj-zhurnalist-i-filolog-volodymyr-shklyar/>
5. Мелешченко, О. К. (2007). Від кафедри історії журналістики до кафедри міжнародної журналістики: шлях довжиною у 54 роки. *Українська журналістика в контексті світової: зб. наук. праць зі спеціальності "Журналістика"*. За ред. проф. Мелешченко О. К. К., Вип. 1 (6). С. 6 – 66.
6. *Навчально-науковий Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка* (2024, 12.09). Володимир Іванович Шкляр. URL: <http://journ.knu.ua/4944-2/>
7. Шкляр Володимир Іванович (2024,08.12). URL: https://scholar.google.com/citations?user=nJnr_RoAAAAJ&hl=uk

REFERENCES

1. Akademichni teksty Ukrainy (1999-2024). URL: <https://uacademic.info/>
2. Holovaty, D. (2024, 12.09). Pomer eksdekan viddilennia zhurnalistyky Volodymyr Shkliar. Detektor Media. URL: <https://detector.media/infospace/article/232080/2024-09-12-pomer-eksdekan-viddilennya-zhurnalistyky-volodymyr-shklyar/>
3. Zabiaka, I. M. (2019, 19.02). Shkliar Volodymyr Ivanovych. Virtualnyi muzei Instytutu zhurnalistyky. URL: <http://labs.journ.univ.kiev.ua/spring2017/shklyar-volodymyr-ivanovych/>
4. Informatsiina sluzhba NSZhU (2024, 13.09). Pomer vidomyi zhurnalist i filoloh Volodymyr Shkliar. URL: <https://nsju.org/novini/pomer-vidomyj-zhurnalist-i-filolog-volodymyr-shklyar/>
5. Meleshchenko, O. K. (2007). Vid kafedry istorii zhurnalistyky do kafedry mizhnarodnoi zhurnalistyky: shliakh dovzhynoiu u 54 roky. *Ukrainska zhurnalistyka v konteksti svitovoi: zb. nauk. prats zi spetsialnosti "Zhurnalistyka"*. Za red. prof. Meleshchenka O. K. K., Vyp. 1 (6). S. 6–66.
6. Navchalno-naukovyi Instytut zhurnalistyky KNU imeni Tarasa Shevchenka (2024, 12.09). Volodymyr Ivanovych Shkliar. URL: <http://journ.knu.ua/4944-2/>
7. Shkliar Volodymyr Ivanovych (2024,08.12). URL: https://scholar.google.com/citations?user=nJnr_RoAAAAJ&hl=uk

THE SCIENTIFIC VISION OF PROFESSOR VOLODYMYR SHKLYAR

Maryan Zhytaryuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
General Chuprynka street, 49, 79044, Lviv, Ukraine,
e-mail: maryan.zhytaryuk@lnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-5690-5701>*

The article deals with the scientific vision of the famous Ukrainian scientist, theorist of journalism, Doctor of Philology, Professor Volodymyr Ivanovich Shklyar, his scientific achievements and scientific activities. Scientific methods of information search, scientific systematization of the collected material, generalization and conceptualization are applied. A list of publications authored and co-authored by Volodymyr Ivanovych is provided, lists of dissertations where Prof. V. Shklyar was the scientific supervisor (candidate research), scientific consultant (doctoral), official opponent, basic scientific biographical data are provided.

Thus, this study attempts to comprehensively comprehend the scientific visions of the theorist of journalism V. I. Shklyar – his scientific and creative achievements. Unfortunately, not everything has been found, not all dissertations have been mentioned, therefore, after additions, the lists provided can be expanded and improved. The conclusion is made: everyone who worked with Volodymyr Ivanovych, knew him, will remember his leadership, originality, competence, uncompromisingness, deep thinking, conciseness, support, humanity, a kind word and valuable advice.

The author of the article expresses gratitude to the son of Volodymyr Ivanov – Serhiy Volodymyrovich Shklyar, former employees of the Department of International Journalism of the IZh KNU named after T. Shevchenko – Olena Mykolaivna Hrytsenko, Oleksandr Kostyantynovich Meleshchenko, Olga Viktorivna Gresko – for supporting the idea of preparing this article, assistance in collecting factual material; to the employees of the web resource “Academic Texts of Ukraine” – for the systematization of the dissertation fund, in particular, those scientific works in the guidance, consultation, official opposition of which Professor V. I. Shklyar was involved.

Keywords: Professor Volodymyr Shklyar, theory of journalism, international journalism, Ukrainian journalism, scientific supervisor, scientific consultant.